

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

7 Vtrum in bonis spiritualibus teneamur nos ipsos in amore appretiatuo
præferre omnibus proximis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

Verum in hac significacione amicitie non comprehenditur remissio satisfactionis debita pro iniuria. Sed non obstante petitione veniae illiusque concessione, potest offendit satisfactionem debitam petere coram magistrato? quia perit quod sibi debetur, & quod magistratus facere tenetur; sic post alios tradit Valentia 2. dispensat, quæst. 2. circa finem Suarez disputat. 5. sect. 3. num. 10. Bonacina disp. 5. quæst. 4. de charitate, part. 3. n. 5. Coninchus disp. 24. dub. 6. à num. 96. Caudens tamen est nimis rigor in hac satisfactione petenda, semper enim Christianus pieatem redolere debet.

Sed quid si offendit ultra humilem petitionem venia offert; satisfactionem iniurie factæ sufficientem prudenter arbitrio vel iniuria talis conditionis sit, ut reparari non possit, ut concingi in morte filii, vel parentis, poteris ne in iis casibus prosequi actionem iniuriarum coram iudice.

Videatur negandam, ex cap. si quis confitit, 90. disp. vbi Fabianus papadit: si quis ob iniuriarum acceperat grauitate contristatus est, & satisfactionem oblatam noluerit admittere, grauissimis penis ad id compellendus. Secundò videtur procedere ex affectu vindictæ, cum ab ipsa villa propria villicitate damnum alteri procurans, illico probes sufficiens odij excitatum. Tertio quia contra conditum Christi procedis, debebas enim percutienti in una maxilla probre illi alteram; non tamen procurare, ut grauitas percutientis docent Beatae part. sum. cap. 10. Azor. 3. part. lib. 12. c. 13. quæst. 7. in clinam. Sylvestri verbo charitatis, quæst. 9.

Fator regulariter hoc consulendum esset: quia ratus est, qui ex amore iustitiae & offendit satisfactionem exhibeantur. Ergo offendit petens hanc punitionem, & satisfactionem non petat aliquid illicitum, sed porro quod iniustie vindicativa conforme est. Ergo haec petitio non debet repudiat signum vindictæ, neque odij excitatum. Adde sepe esse conueniens reipublicæ, ne offendit ab accusatione desistat. Nam illo desistente solent crimini facile veniam impetrare, & audacieores fieri ad similia committenda. Ut ergo ipse, & alij arcantur, & reipublicæ scandalo sit fatis, expedite offenditam prosequi actionem iniuriarum, & ita tradit expressè Suarez disput. 5. de charitate, sect. 5. fin. Coninchus disp. 14. dub. 6. num. 101. Lorca sect. 3. disp. 25. n. 3. Bonacina disp. 2. selectarum, num. 11. vbi addit licetum tibi esse non solum coram iudice petere vindictam iniuriantis, hoc est punitionem debitam, sed etiam à Deo, dummodo non excedas in petitione vindictæ ultra meritum culpæ, quia petis quoddam opus virtutis, scilicet delinquentis punitionem factam ab eo, cui potestatem habet punire. Neque obstante superius adducta. Nam cap. si quis confitit, solum probat grauitate compellendum esse eum; qui satisfactionem iniuriantis non vult admittere, ut videtur deponit, sic explicat Valentia 2. 2. disp. 3. q. 2. part. 1. circa finem, verba. neque Sylvestri. Ad secundum nego te procedere ex affectu vindictæ, sed ex affectu iustitiae. Ad tertium sufficit non esse contra Christi præceptum, ut licet fieri possit. Adde neque esse contra consilium, si ratio boni communis, & non tantum proprii sui commodi intercedit, ut sepe potest contingere.

Quartus causus est, cum duo le iniucit offendit, quis teneat prius petens veniam, aut satisfactionem exhibere pro iniuria illata? Respondeo per se, & ceteris paribus obligatum est, qui prius iniuriam incolit, quia prius obligationem satisfactionis contraxit, & alter aduersus illum iurum petendit satisfactionis acquisitionis. Sic Nauart. cap. 14. num. 2. Coninchus disp. 24. dub. 6. num. 99. Bonacina disp. 3. quæst. 4. de charit. part. 3. num. 6. At si prior offendens leuiter iniuriarum insultu, & posterior grauiori; vel prior est longe nobilior, secundus inferior, non videatur obligatus prius satisfactionem exhibere, sed illam suspendere potest, quodcumque alius sibi debitam exhibeat. sic Bonacina, & Coninchus supra, & Reginaldus lib. 17. num. 125. Et idem videtur dicendum: si præsumat petita veniam, & satisfactione pro sua parte exhibita alium non correspondunt: tunc enim titulo recompensationis retinetur quasi in depositum satisfactionem poterit, quodcumque videat alium paratum debitum exhibere: sic Bonacina farr.

Sed inquires, an offendens obligatus sit semper venianti petente, aut satisfactionem competentem exhibere, neque in abdolu, si facere nolit? Respondeo se p. ab obligatione pendit veniam, & satisfactionem exhibendi excusat offendit, idque posse absoluti. Primum excusat in casu proxime dico, quando alius iniulus grauissimum iniuriarum, vel præsumit similitate non satisfactum. Secundò si Iesus non sit contentus satisfactione prudenter arbitrio competente, sed exigat immoratam, qualis esset, si vellet ut aliquo modo infami peteret veniam, quia ante sententiam iudicis, & ad hanc tam ardua, & difficultate nullus tenebat. sic Coninchus dispensatione 24. dubio 6. numero 100. Tertiò si pensatis circumstantiis censeatur Iesus satisfactionem remississe, aut de illa parum curare, quod fieri

tert. de Castro Sum. Mor. Pars. I.

intelligitur, si non exigit, cum facile possit, vel cum iudicentia amicabiliter pertractet, ac si nullam iniuriam accipisset. sic Coninchus supra numero 100. Extra hos ergo, & similes casus, si offendens nolit veniam petere, aut satisfactionem competentem exhibere, nequaquam absolu debet, quia non potest esse contritus, cum nolit obligationem debitam satisfacere. sic Sylvester verbo iniuria, questione 5. Coninchus dispensatione 24. dubio 6. numero 102.

Sed quid si offendit ultra humilem petitionem venia offerat; satisfactionem iniurie factæ sufficientem prudenter arbitrio vel iniuria talis conditionis sit, ut reparari non possit, ut concingi in morte filii, vel parentis, poteris ne in iis casibus prosequi actionem iniuriarum coram iudice.

12 Quintus casus est, an si fias alloquendo inimicum, & alias signa benevolentia illi exhibendo ab odio fore, ut desistat, præstare teneris. Repondeo cum distinctione, si grauem difficultatem in iis exhibendis censem, cogendum non es, quia non videtur teneri cum tanta difficultate salutem inimici procurare, sic explesè Coninchus dispensatione 24. dubio 6. numero 92. & indicat Suarez dispensatione 5. sectione 5. numero 8. vbi solum inquit, aliquando haec pro salute inimici facienda esse. Verum tibi haec præstare grauitate molestum non est, sine dubio teneris, quia bonum spiritualis inimici, sicut & cuiuslibet proximi præstare debes, etiam cum aliquo tuo incommodo, alias non eset nobis præceptum, Exod. 21. leuare asinus inimici iacentem sub onere, & Proverbio 25. clivitatem impicnicum cibare. sic Suarez supra, & Coninchus numero 97. & Bonacina alias referens dispensatione 3. questione 4. de charitate, parte tercia, nra. merito 3.

P V E C T V M — V I A .

Vrum in bonis spiritualibus teneamur nos
ipsos in amore apreciativo præferre
omnibus proximis.

- 2 Quæ sunt bona spiritualia:
- 2 Obligari velle potius tibi gratiam, & gloriam, quam reliquæ omnibus.
- 3 Proponitur quædam obiectio de facto Moysi, & Pauli.
- 4 Pro aliquo tempore licitum tibi est velle beatitudinem catere, ut sanctis proximorum prouideas.
- 5 In bonis spiritualibus non obligatoris potes alios tibi præferre.

Bona spiritualia sunt in duplice differentia, alia, que quis bibi, & proximis velle debet, alia que nec sibi, nec proximis velle tenetur. Explico. Ex charitate teneris velle gratiam, & gloriam tam tibi, quam cuiuslibet proximo, & omnibus illius impenitentis catere. Summaria autem gratiam, & gloriam, & que ad hanc perfectionem conducunt, qualia sunt euangelica consilia, neque tibi, neque alteri regulariter obligatus es velle.

2 Dico ergo primò obligatus es velle potius tibi gratiam, & gloriam, quam reliquæ omnibus, etiam vniuerso mundo. Conclusio est certa, quam tradit D. Thom. 2. 2. quæst. 16. art. 4. Valentia disp. 3. quæst. 4. p. conclus. 2. Suarez disp. 9. de charit. sect. 1. num. 2. Coninchus disp. 24. dub. 5. conclus. 4. & 6. & alij apud ipsos. Ratio est, tunc quia norma, & regula diligendi proximum est amor suus ipsius. Matth. 1. 2. Diliges proximum, sicut te ipsum. Ergo dilectio tui præfertur est. Tunc quia caritas magis inclinat ad procurandum sui conseruationem, & augmentum, quam ad procurandam conseruationem, & augmentum aliorum, in quibus ipsa non residet, quia ad proprium augmentum inclinat per se, ad aliorum augmentum per accidens. Ergo velle prius debes tibi gratiam, quam aliis. Ergo non potes velle gratiam catere, ut alij ea consequantur. Adde te non posse gratiam, & beatitudinem amittere, nisi peccatum mortale committing: ad hoc secundum fidem, iam si totus mundus saluus fuerit, committi non debet. Ergo neque potest velle gratiam, & beatitudinem amittere, ut totus mundus saluus fiat. Sed dentis sine peccato gratiam, & gloriam amici posse, adhuc non potes velle ipsius catere, ut alij ea consequantur. Tunc quia hac carentia non potest esse medium proportionatum ad huius finis conseruationem, potius enim possessio caritatis, quam illius carentia est medium, ut in aliis similiem caritatem excites. Tunc quia caritas ipsa obligat subiectum, in quo residet, ut sui conseruationem, & augmentum primo procure. Tunc denique quia gratias Deo est, ut quilibet procuret Deum amare, quod posse, quam ut procuret, ut alij ament, scilicet neglecto iuxta illud. Matth. 16. Quid enim proficit homini, si uniuersum mundum lucretur; anima vero sua detruitum patiatur.

N

3 Negat

3 Neque obstat Moylen Deuterom. 32. elegisse potius beatitudine carere, quam populum condemnatum relinquere. Dixit enim Deo, Aut dimittit illis hanc nosam, aut dele me de libro vita. & Paulum voluisse anathema esse à Christo pro fratribus, quia omisit alios explicationibus, que supradictis locis adhibent expositorum communiter, ea mihi magis probatur, que cum Augustina questione 147. super Exod. affirmat, neque Paulum, neque Moylen voluisse absoluere beatitudine carere, sed per quandam exaggerationem, & filiale confidentiam fuisse locuros, scientes non esse beatitudine priuandos, dixisse Deo, sic salutem proximorum desideramus ut si per impossibile vnum è duobus est faciendum, concedatur alii alterna salus, etiam nos à visione tua excludas, quod scimus facturum non esse; sicut si amicissimo diceres: Parce his rebellibus, vel dele me de tua amicitia, aut me cum illis interfice. Non enim vis moti, neque amicitia illius priuari, etiam si ille petitionem non concedat, sed per exaggerationem loqueris, ut declares te desiderare aliorum veniam, ac desideras vitam, cuiusque amicitiam.

4 Verum est, licet tibi esse, & laudabile velle pro aliquo tempore pati dilationem beatitudinis, ut proximorum salutis prouideas, sicut fecit Paulus ad Philippenses 1. Coactor è duobus desiderium habens, dissolui, & esse cum Christo, permanere autem in carne necessarium propter vos, & de S. Martino testatur in eius vita Bernard. morientem dixit: Si adhuc populo tuum necessarius, non recuso laborem, & sic de aliis. Quia carentia beatitudinis pro aliquo tempore determinato compensatur sufficienter voluntate aliorum, & meritorum proprio incremento. Nunquam tamen tibi sicut velle nec pro una hora, gratia, & charitate carere, etiam absque peccato futurum eset; quia non est medium ad salutem aliorum proportionatum, & præterea est contra inclinationem charitatis, que per huiusmodi desiderium in sui destructionem renderet. Si docet, & latecet probat Valentia. 2. 2. disputatione 3. questione. 4. puncto 3. concl.

5 Dico secundum. Si bona spiritualia sunt extra obligacionem, poteris absque peccato alios tibi præferre. Si Valentia. 2. 2. disputatione 3. questione. 4. puncto 3. concl. 1. Et ratio est manifesta, quia si nulla est obligatio procurandi illa bona nec tibi, neque aliis, sed pro libito ea tibi, & aliis procurare potesset illa alius procurans, & non tibi, non obinde argui potes, sed potius laudari, quia opus laudabile facis. Nihilominus verum est charitatem inclinare, ut potius tibi, quam aliis, hæc quæ ad perfectionem attinent, proceres. Sed quia ad hæc non obligaris, ideo potes absque peccato procurare aliis, & non tibi: At si bene adverterit, & tibi procurans perfectionem: non enim potes aliorum perfectionem promouere, quin tuam etiam promoucas.

P V N C T V M VIII.

Vtrum in temporalibus bonis debeamus nos ipsos magis diligere: quam proximum.

- 1 Pro bono reipublicæ, bona fortuna, imd & vitam expendere debes.
- 2 In æquali tui, & alterius particularis necessitate, non teneris aliun tibi preferre.
- 3 In boni fortuna potes proximum tibi præferre.
- 4 Propounder varia sententia, affirmans, & negans te constitutum in æquali necessitate bonorum, que conferuare teneris potes alium tibi preferre.
- 5 Concilianter he sententia.
- 6 Satis rationibus n. 4. adducta.
- 7 Oppere mortem, & exponere te pericolo vita ob conferuandam vitam proximi extranei non est mortale, sed cauenda est cooperatio.

2. PRæmitto certa, ut gradum faciam ad dubia, & controverfa. Primo certum est te debere in æquali tui, & reipublica necessitate non solum bona fortuna, sed etiam vitam expendere pro reipublica conferuare. sic D. Thom. ab omnibus recepius 2. 2. quæst. 29. art. 3. quia bonum commune præferendum est speciali, pars exponderet est ob conferuacionem totius. Dixi, in æquali necessitate. Nam si res publica solum graviter, & non extremitate indiget, probabilitate non caret te obligatum non esse vitam expendere, quia tunc extrema tua necessitas praeponderat gravi reipublica. Item ius conferuandi vitam est homini maximè con naturale. Ergo non est obligandus amittere ob quamlibet reipublica necessitatem, sed solum ob extremam. sic Suarez 2. 2. disputatione 9. de charitate, sect. 3. num. 1. Quod dictum est de reipublica, dicendum est de Principe, seu alia persona reipublicæ necessaria, si vere necessaria est, quia id ipsum

est reipublicæ prouidere. sic Suarez suprà. Valent. dis. 3. quæst. 4. punct. 2. conclus. 4. fine.

2 Secundo est certum, in æquali necessitate tui, & cuiuslibet priuati te posse tibi, & non alteri prouidere, imo hoc charitatum conformius, que inclinat potius ad suum, quam ad alium. sicut te ipsum. sic D. Thom. suprà art. 4. Coninch. dis. 6. num. 79. Suarez disputatione 9. sect. 3. & alij. Si vero necessitates disparent, ut si proximus sit in extrema, tu vero in gravi, ipse in periculo manifesto vita, tu in periculo solum probabilitas, poteris illem succurrere. At credo te non teneri, quid possis, probatur, quia iuxta ordinem charitatis est, ut bonum maius proximi proprio præferatur. At negari non potest vitam proximi, que alia via conferuari non potest, maius bonum esse, quia exclusio probabilis periculi vita propriæ, sicut grauius malum est mors terra quam periculum illius. Ergo charitatem conforme est, ut periculo probabilitas amittere vita propriam ob conferuacionem aliena, grauius detrimentum patitur. Ergo ad hoc non est obligandus. sic Emanuel Saæ verbo charitatis, num. 2. in vitroque editione cum Nauart. cap. 2. 4. num. 9. Tolci. libro 4. capite 10. numer. 4. Lopez 1. part. cap. 67. At vero si proximus in periculo vita verierit, tu vero in periculo admittendi fortuna bona, teneris illi succurrere, constabit ex iis, quæ disput. seq. de clemosyaa trademus.

3 Tertiò est certum in bonis, que ex obligatione conferante non tenemur, posse proximum nobis præferre. Quapropter licet nobis proximo egeni donare etiam ea, que nostro statui necessaria sunt, loquor de homine libero, non de parafamilias, cui alia via hæc prohiberi possent. sic Coninch. dis. 25. dub. 6. num. 79.

4 Dubium igitur est, an pecces contra charitatem, si confituras in æquali necessitate bonorum, quæ ex obligatione conferente ut vita, & corporis, cedas tui conferuacioni, ut vita, & corpus proximi conferueretur?

Sunt qui affirmant te peccare, ea præcipue ratione moti, quia charitas obligat propriam, & alienam vitam conferuare, & exercit paribus potius obligat propriam, deinde alienam, quia, ut D. Thomas 2. 2. q. 26. art. 4. propria vita magis illi coniuncta est. Ergo contra charitatis obligationem procedit, si hanc ordinem peruerit. Ergo peccas. sic Paludanus 4. disputatione 11. quæst. 4. art. 2. conclus. 2. Gabriel ibidem distinct. 16. quæst. 4. art. 2. conclus. 1. & videatur esse Augustini lib. de mendac. cap. 6. vbi sit: Si quis exponat vitam corporalem propriam pro vita corporali alterius, iam non diligit proximum sicut se ipsum, sed plausum se ipsum, quod sanæ doctrina regulam excedit. Ergo est contra regulam charitatis. Econtra alij negant te peccare, sed potius dicunt te opus laudabile facere. Mouentur, quia non teneris ita propriam vitam conferuare, quin possis eam periculo exponere ob aliquem honestum finem, ut multis exemplis Lessius lib. 2. c. 9. dub. 5. à nam. 27. confirmat. Sed conferuare vitam proximi est honestus finis, & proprius virtutis charitatis, & fortitudinis. Ergo non peccas, si ob hunc finem exponas propriam. Deinde pro conferuacione tui status, acquisitione honoris, & rerum fortunæ potes laudabiles vitam exponere. Ergo à fortiori pro conferuacione vita proximi, quod maius bonum est. Denique pro conferuando statu, rebatur quæ fortuna alicuius domini se exponit famulus certissimis vita periculis, & stipendium accipit, ut sic obligetur. Ergo si id faciat ex liberalitate, laudabiliter est, & ita tenet Lessius lib. 2. capite 9. dub. 6. numer. 29. Coninch. alii relatis disputatione 25. dubitatio. 6. num. 81.

5 Alij supradictas sententias conciliant, & primam sententiam procedere dicunt, quoties nulla specialis ratio adest, exponendi vitam propriam, nisi conferuatio alienæ, ut contingit cum illam exponis pro extraneo, nec tibi amico, nec benefactor, neque specialiter reipublicæ necessitatem. Secundum hanc sententiam dicunt procedere, cum aliqua specialis ratio intercedit, scilicet ostendere amico debitum amici officium, & gratificari illi beneficia, prouidere alij utilitatibus communis, quia tunc non amas proximum plusquam te, sed opus virtutis amas pro vita, ut dixit D. Thom. suprà relatus. sic Suarez disputatione 9. de charitate, sect. 3. num. 7. Valent. disputatione 3. questione. 4. conclusion. 3. & hic modus dicendi mihi probabilior apparebat argumentis pro vitroque sententia additis.

6 Neque aduersari hunc modum dicendi urgent rationes allegatae pro sententia Lessii, & Coninch. Negamus namque conferuacionem vita proximi amissionem propriæ esse finem honestum, quia est contra ordinem debitum charitatis. Erat autem finis honestus, si cum conferuacione vita proximi, ostensio amicitie, gratitudinis ad beneficia, fidelitatis, aut alterius virtutis coniungatur, ut contingit in omnibus exemplis alii à Lessio, & quæ adducta sunt in confirmationem illius negantur sententia.

Quod